

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AFFECTING ACADEMIC MANAGEMENT IN SCHOOLS
UNDER THE PATHUMTANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1

นภนต์ วรวงศ์สุวรรณ¹, นิษรา พรสุริวงษ์², พรพิมล ประวัตรุ่งเรือง³

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Naphon Worawongsuwan¹, Nisara Pornssuriwong², Pornpimon Prawatrungruang³

North Bangkok University

Corresponding Author E-mail : naphon.wora@northbkk.ac.th¹, nissara.pr@northbkk.ac.th²,

pornpimon@northbkk.ac.th³

(Received : February 21, 2026; Edit : March 21, 2026; accepted : March 23, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการ 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 328 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม และการสุ่มแบบง่ายโดยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สถิติการถดถอยแบบ Stepwise

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศ รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน 2) การบริหารงานวิชาการโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนงานด้านวิชาการ รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($r = 0.956$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของการบริหารงานวิชาการ เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (X_1) ($\beta = 0.341$) ด้านการพัฒนาบุคลากร (X_4) ($\beta = 0.282$) ด้านการสร้างบรรยากาศ (X_3) ($\beta = 0.209$) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (X_2) ($\beta = 0.170$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.957 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้ร่วมกันสามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ ได้ร้อยละ 91.42 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.238 ซึ่งเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทั้ง 4 ตัวกับการบริหารงานวิชาการ ดังนั้น จึงสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ ในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $Y = 0.342 + 0.296X_1 + 0.269X_4 + 0.198X_3 + 0.154X_2$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $ZY = 0.341X_1 + 0.282X_4 + 0.209X_3 + 0.170X_2$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The purposes of this research were: (1) To examine the academic leadership of school administrators, (2) To examine academic management, (3) To examine the relationship between the academic leadership of school administrators and academic management, (4) To analyze the academic leadership of school administrators that affects academic management. The sample consisted of 328 teachers under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 1, selected through stratified random sampling based on school size and simple random sampling via a draw method. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and Stepwise multiple regression analysis.

The research revealed that: (1) the academic leadership of school administrators, both overall and in each individual aspect, was perceived at a high level. The aspect with the highest mean score is Creating a Positive Atmosphere, followed by Curriculum Management and Instructional Management, (2) Academic management, both overall and in each individual aspect, was also perceived at a high level. The aspect with the highest mean score was Academic Planning, followed by School Curriculum Development, (3) The correlation coefficient between the academic leadership of school administrators and academic management overall was at a high level ($r = 0.956$) with statistical significance at the 0.01 level. (4) The significant predictors of academic management, ranked by importance, were: Vision, Goals, and Mission (X_1) ($\beta = 0.341$), Personnel Development (X_4) ($\beta = 0.282$), Climate Creation (X_3) ($\beta = 0.209$), and Curriculum and Instructional Management (X_2) ($\beta = 0.170$). The multiple correlation coefficient was 0.957, indicating that these four predictors collectively accounted for 91.42% of the variance in academic management, with a standard error of estimate of 0.238. These four variables were found to be effective predictors of academic management. The predictive equations in unstandardized (raw score) and standardized forms are as follows:

Unstandardized Form: $Y = 0.342 + 0.296X_1 + 0.269X_4 + 0.198X_3 + 0.154X_2$

Standardized Form: $ZY = 0.341X_1 + 0.282X_4 + 0.209X_3 + 0.170X_2$

Keywords: Academic Leadership, Academic Management.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บริบทและสภาพแวดล้อมของความเป็นโลกแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่เป็นทั้งโอกาส และภัยคุกคามต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร และประเทศชาติ ที่ต้องมีความเท่าทันและปรับตัวได้ต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยสร้างโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่เรียกว่า "ไทยแลนด์ 4.0" ให้สามารถรับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ได้อย่างเท่าทัน ด้วยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ "Value-Based Economy" หรือ "เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม" ความจำเป็นดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานต้องเตรียมพื้นฐานศักยภาพของผู้เรียน ให้รองรับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้จากหน่วยฐานความรู้ เป็นหน่วยฐานสมรรถนะความรู้ ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้จากกระบวนการ หรือ Active Learning พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทสภาพแวดล้อมของชุมชน และเน้นกระบวนการเรียนรู้ฐานวิจัยพัฒนาผลงานเชิงนวัตกรรม นำไปสู่การใช้แก้ปัญหาความต้องการของชุมชน โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจัดหลักสูตรสถานศึกษา ในรายวิชาเพิ่มเติมเป็นหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น เพื่อให้นักเรียนได้เลือกฝึกทักษะ และสมรรถนะงาน ให้ค้นพบ ความถนัดของตนเอง สู่การตัดสินใจวางแผนทางการศึกษาต่อ สู่เป้าหมายชีวิตที่จะประกอบอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560)

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ มีใจใฝ่เรียนรู้ และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยมีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทโลก พร้อมทั้งปรับบทบาทครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้อำนวยการการเรียนรู้ และยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม ตลอดจนการสร้างความรู้ความตระหนักถึงบทบาทของประเทศไทยในเวทีภูมิภาคและนานาชาติ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้มุ่งพัฒนาทักษะในลักษณะสหวิทยาการ ครอบคลุมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เน้นการเรียนรู้เชิงบูรณาการ การลงมือปฏิบัติ การสะท้อนคิด และการกำกับกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ในด้านบทบาทครู มุ่งพัฒนาครูให้เป็น โค้ชที่สร้างแรงบันดาลใจ ออกแบบการเรียนรู้ และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา พร้อมทั้งมีระบบการคัดเลือก พัฒนา และสร้างเครือข่ายวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง โดยวัดผลจากการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ขณะเดียวกัน การบริหารจัดการศึกษาถูกปรับให้มีมาตรฐาน มีความเสมอภาค และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิรูประบบงบประมาณ การประกันคุณภาพ และการวัดผลที่เน้นทักษะมากกว่าความรู้ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านกลไกที่ยืดหยุ่น เช่น การศึกษาออนไลน์ ระบบเทียบโอน และธนาคารหน่วยกิต การส่งเสริมทักษะดิจิทัล และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เข้าถึงการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ตลอดจนการสร้างระบบการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ ผ่านการพัฒนาสถาบันเฉพาะทางและเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับศักยภาพกำลังคนและความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. 2568: 5-6)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ ของโรงเรียน ผู้บริหารต้อง ใช้ภาวะผู้นำเพื่อชักจูง และโน้มน้าวให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามไปในทิศทางเดียวกันด้วยความเต็มใจ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนให้สูงขึ้น การมีภาวะผู้นำทางวิชาการจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารยุคใหม่ ในการปฏิวัติการบริหารสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่ความมีประสิทธิภาพ และเป็นเลิศอย่างแท้จริง เช่นเดียวกับ เชลล์ (Chell. 2001: 5) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่ทำหน้าที่ในการบริหารงานภายในสถานศึกษา และมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู ตลอดจนมีอิทธิพลต่อความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาของครู การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นหนทางหนึ่งที่สำคัญอันจะนำไปสู่การสร้างความรู้ความสามารถส่งเสริมความเป็นเลิศ ของสถานศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นงานสำคัญ และเป็นงานหลักในการบริหารสถานศึกษา คือมุ่งให้การเรียนการสอนของสถานศึกษาประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีคุณภาพจึงถือว่าเป็นหัวใจหลักของจัดการศึกษา ผู้บริหารจะต้องหาความสนใจ และความสำคัญอย่างมาก (ปิยพร บุญใบ. 2563: 25)

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการโดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยขอบข่ายภารกิจไว้ 17 งาน ประกอบด้วยการวางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนา หรือ

ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธ องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือเรียนเพื่อใช้ ในสถานศึกษา การพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2561: 13)

ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) ปีการศึกษา 2567 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของระดับประเทศ แต่สูงกว่าระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเมื่อพิจารณารายกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า มี 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงกว่า ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากข้อมูลดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้ผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) มีระดับสูงกว่าระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจองค์ประกอบเชิงโครงสร้างและปัจจัยเชิงบริบท ที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ ผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ คาดหวังว่าจะสามารถนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้เชิงลึก เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็น ฐานข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงและยกระดับคุณภาพของระบบบริหารงานวิชาการรวมถึงเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยและพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพกรอบแนวคิดที่ 1

สมมติฐานในการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านสามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 1,818 คน (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. 2568)
2. กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการคำนวณของยามานะ (Yamane: 1973) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเท่ากับ 328 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดของโรงเรียน เป็นหน่วยการสุ่ม และการสุ่มแบบง่ายโดยการจับฉลาก

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ภาวะผู้นำวิชาการ ประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ 2) การบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน 3) การสร้างบรรยากาศ 4) การพัฒนาบุคลากร

ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารวิชาการ ประกอบด้วย 1. การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา 3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 5) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 6) การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklists) ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำนวน 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ 2) การบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน 3) การสร้างบรรยากาศ และ 4) การพัฒนาบุคลากร มีรายละเอียดดังนี้ศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้มาตรา

ส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) และบุญชม ศรีสะอาด (2560: 103) ได้กำหนดค่าคะแนนของคะแนนช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำนวน 8 ปัจจัย ได้แก่ 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 5) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 6) การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษาและ 8) การพัฒนา และใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเป็นการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ ของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2564: 19) มาปรับและพัฒนาให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษาและครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปริญญานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแนะนำในการปรับปรุงและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของการใช้ภาษาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00
6. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach; อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 96)
7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากครูในสถานศึกษา
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม ให้ครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 328 คน
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์หาค่าสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์สถิติการถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise

ผลการวิจัย

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมแต่ละด้าน ดังนี้

ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (X_1)	3.62	.937	มาก	3
2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (X_2)	3.62	.900	มาก	2
3. ด้านการสร้างบรรยากาศ (X_3)	3.67	.858	มาก	1
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร (X_4)	3.57	.852	มาก	4
รวม	3.62	.845	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D.= 0.845) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D.= 0.858) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D.= 0.900) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D.= 0.852) ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมแต่ละด้าน ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. การวางแผนงานด้านวิชาการ (Y_1)	3.72	.872	มาก	1
2. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (Y_2)	3.65	.820	มาก	4
3. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y_3)	3.71	.831	มาก	2
4. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y_4)	3.62	.840	มาก	6
5. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (Y_5)	3.70	.889	มาก	3
6. การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (Y_6)	3.59	.867	มาก	8
7. การนิเทศการศึกษา (Y_7)	3.62	.888	มาก	7
8. การพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y_8)	3.64	.860	มาก	5
รวม	3.66	.812	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D.= 0.812) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D.= 0.872) รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D.= 0.831) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D.= 0.867) ตามลำดับ

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหาร งานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

	X1	X2	X3	X4	Xt	Y
X ₁	1					
X ₂	.908**	1				
X ₃	.882**	.870**	1			
X ₄	.872**	.837**	.889**	1		
X _t	.963**	.950**	.954**	.943**	1	
Y _t	.926**	.898**	.909**	.908**	.956**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 19 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.956$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนี้

1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (X₁) ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับสูง ($r = 0.926$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (X₂) ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับสูง ($r = 0.898$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
3. ด้านการสร้างบรรยากาศ (X₃) ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับสูง ($r = 0.909$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร (X₄) ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับสูง ($r = 0.908$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) ด้วยวิธี Stepwise

ตัวแปร	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1				
	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	.342	0.159		5.753**	<.001
X ₁	.296	0.042	.341	7.524**	<.001
X ₄	.269	0.045	.282	7.264**	<.001
X ₃	.198	0.025	.209	4.985**	<.001
X ₂	.154	0.039	.170	4.125**	<.001
R = .957 Adjusted R2 = .9142 SE (est.) = 0.238 F = 871.866** Sig = <.001					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ตัวพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (X₁) ด้านการพัฒนาบุคลากร (X₄) ด้านการสร้างบรรยากาศ (X₃) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (X₂) ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.957 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้ ร่วมกันสามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ ได้ร้อยละ 91.42 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ในการพยากรณ์เท่ากับ 0.238

โดยตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (X₁) ($\beta = 0.341$) ด้านการพัฒนาบุคลากร (X₄) ($\beta = 0.282$) ด้านการสร้างบรรยากาศ (X₃) ($\beta = 0.209$) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (X₂) ($\beta = 0.170$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทั้ง 4 ตัวกับการบริหารงานวิชาการ อยู่ในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.342 + 0.296X_1 + 0.269X_4 + 0.198X_3 + 0.154X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$ZY = 0.341X_1 + 0.282X_4 + 0.209X_3 + 0.170X_2$$

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันได้รับการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพ อย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่งผลให้สามารถบริหารจัดการงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องงานวิจัยของ สมพงษ์ วิเศษจันทร์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนวิทย์ ยี่สารพัฒน์, ภัทรวรรณ คำแปล และ ยุริดา ขาปัญญา (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธิชัย เชื้อกรมย์ และสุทธิพงศ์ บุญผดุง (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรายุทธ ลอยวน และปรเมศร์ กลิ่นหอม (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก

ทั้งนี้เนื่องจาก ด้านการสร้างบรรยากาศ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานเพื่อสร้างพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างยั่งยืน และพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮัลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (1985) ได้กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อบรรทัดฐาน ความเชื่อ และทัศนคติของครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนการทำงาน ผู้นำทางวิชาการจึงต้องออกแบบโครงสร้างองค์การ และกระบวนการทำงานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียน รวมถึงการสร้างความร่วมมือของครู การมีส่วนร่วมของนักเรียน การจัดหาทรัพยากร และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ ครูก (1992) ได้กล่าวว่า ที่เห็นว่าเป็นโรงเรียนซึ่งมีบรรยากาศที่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้จะเอื้อต่อความสำเร็จของผู้เรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ วนิดา เชื้อคมตา (2566) และสมพงษ์ วิเศษจันทร์ (2566) ได้กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศเป็นการจัดสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความร่วมมือ ความมุ่งมั่น และความปลอดภัย ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา โดยรวม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ทางวิชาการในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และผู้บริหารสถานศึกษาปรับการบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮัลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (1985) ได้กล่าวว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณภาพการสอนผ่านการประชุมทางวิชาการ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ครูอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดสรรและพิทักษ์เวลาเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารยังทำงานร่วมกับครูในการประสานหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายโรงเรียน มาตรฐานการศึกษาชาติ และหลักสูตรระดับเขตพื้นที่ ตลอดจนกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นระยะ สอดคล้องกับแนวคิดของ ครูก (1992) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ด้านรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะและสนับสนุนครูได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ วิลต์ และดิมมอค (1993) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอนเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารต้องออกแบบและส่งเสริมอย่างจริงจังเพื่อพัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียนให้สูงสุด อย่างไรก็ตาม ด้านการนิเทศการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเน้นการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนและดำเนินการนิเทศภายในผ่านกระบวนการประชุมชมเชยแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ วนิดา เชื้อคมตา (2566) ได้กล่าวว่า การปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับบริบท นโยบาย และมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โดยอาศัยการมีส่วนร่วม การกำกับติดตาม และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นการยกระดับคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งผู้บริหารและครูมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนา งานวิชาการในทุกมิติ ส่งผลให้การดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องงานวิจัยของ สมพงษ์ วิเศษจันทร์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนวิทย์ ยี่สารพัฒน์, ภัทรวรรณ คำแปล และ ยุทธิดา ขาปัญญา (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธิชัย เชื้อกรมย์ และสุทธิพงศ์ บุญผดุง (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรายุทธ ลอยวน และปรเมศร์ กลิ่นหอม (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก

ทั้งนี้เนื่องจาก การวางแผนงานด้านวิชาการ สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และสถานศึกษาส่งเสริมการวิจัยเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ แมสซี และดักลาส (1981) ได้กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การค้นหาโอกาส และพิจารณาอุปสรรค การแปลงโอกาสสู่การปฏิบัติ การเลือกแนวทางที่เหมาะสม และการทบทวนประเมินผลอย่างต่อเนื่อง กระบวนการดังกล่าวช่วยให้การดำเนินงานทางวิชาการมีความชัดเจน คล่องตัว และสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตามบริบท สอดคล้องกับแนวคิดของ โลเปซพาซมิโน และพาซีโค (2020) ได้กล่าวว่า การวางแผนงานวิชาการเป็นเครื่องมือหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นรากฐานของการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟลอเรซ ริซ และเมนเดซ (2024) ได้กล่าวว่า การวางแผนเป็นกรอบอ้างอิงเชิงยุทธศาสตร์สำหรับผู้สอนในการดำเนินการรายวิชาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยการวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน และสอดคล้องกับแนวคิดของ เบญจวรรณ มรกตพรหม (2566) ได้กล่าวว่า การวางแผนงานด้านวิชาการครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การประเมินผล การประกันคุณภาพ และการใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาวางแผนและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาจัดทำเอกสาร คู่มือ และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ จอห์น และวิลเลียม (1979) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึงการปรับปรุงหรือจัดทำเอกสารหลักสูตรเดิมให้มีความเหมาะสมและทันสมัย รวมถึงการจัดทำเอกสารสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนเพิ่มเติม สอดคล้องกับแนวคิดของ แฮร์ริส (1973) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ทั้งด้านบุคลากร ทรัพยากร และสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งมีคู่มือและแนวทางการใช้หลักสูตรที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ชุมชนและเครือข่ายมีส่วนร่วม และมีระบบดัชนีชี้วัดคุณภาพที่สามารถตรวจสอบได้ในทุกระดับชั้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ นารีปราธนาม (2566) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ตั้งแต่การวิเคราะห์ การนำไปใช้ การติดตามประเมินผล ไปจนถึงการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมและการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของสถานศึกษาในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

3. คำสัมพันธภาพสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะ ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการกำหนดทิศทาง นโยบาย และการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะด้านวิชาการ จะสามารถส่งเสริม สนับสนุน และกำกับติดตาม การจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอุมา ไกลฝน (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา กุลวงษ์ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิชณพงค์ ศรีจันทร์ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

ทั้งนี้เนื่องจาก ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษามีกลไกประสานความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮัลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (1985) ได้กล่าวว่า การกำหนดกรอบเป้าหมายของโรงเรียนโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ และการสื่อสารเป้าหมายอย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกระบบ เพื่อเป็นแนวทางนำการดำเนินงานของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ ครูก (1992) ได้กล่าวว่า การกำหนดจุดประสงค์และพันธกิจที่ชัดเจนและสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจตรงกัน จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีทิศทางและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ ปวีณา บุทธิจักร (2564) ได้กล่าวว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายต้องเชื่อมโยงกับนโยบายการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การบริหารงานวิชาการ การกำหนดมาตรฐาน และการประเมินความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจนย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพ และความสำเร็จของการจัดการศึกษาในภาพรวม และด้านการสร้างบรรยากาศผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานเพื่อสร้างพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน และพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของฮอย และมิสเคล (2001) ได้กล่าวว่า บรรยากาศของโรงเรียนเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่เกิดจากความสัมพันธ์ภายในองค์กร และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการปฏิบัติงานของบุคลากร เปรียบเสมือนบุคลิกภาพของโรงเรียนที่ทำให้แต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ เซาท์เวิร์ธ (2002) ได้กล่าวว่า ครูต้องใส่ใจวัฒนธรรมของสถานศึกษา สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนการให้ขวัญ และกำลังใจแก่ผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชลนิชา ศิลพงษ์ (2564) ได้กล่าวว่า บรรยากาศที่ดีเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึก แรงจูงใจ และประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่อย่างเหมาะสม พร้อมการส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ จึงเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาโดยรวม

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประกอบด้วย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (X1) ด้านการพัฒนาบุคลากร (X4) ด้านการสร้างบรรยากาศ (X3) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (X2) ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.957 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้ร่วมกันสามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ ได้ร้อยละ 91.42 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.238 อาจเป็นเพราะ ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยเชิงกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานวิชาการ ของสถานศึกษา โดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งจะสามารถบูรณาการทรัพยากร บุคลากร และกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุมา ไกล่ฝน (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ (X4) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X6) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ (X1) มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 72.20 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา กุลวงษ์ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ได้ประมาณร้อยละ 54 และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 5 ด้านได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูของบุคลากร ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนวิทย์ ยี่สารพัฒน์, ภัทรวรรณ คำแปล และ ยุวธิดา ขาปัญญา (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่

ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ ด้านการพัฒนานักเรียน ด้านการพัฒนาครู และด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยตัวแปรทั้ง 4 ร่วม กันพยากรณ์ความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 84.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์สิริ ธัมมิภา (2568) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .889 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้ร่วมกันพยากรณ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้ร้อยละ 78.80

ทั้งนี้เนื่องจาก ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษามีกลไกประสานความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากร อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ แลชเวย์ (2002) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิผลต้องแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการ อย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญสูงสุดกับการจัดการเรียนการสอน แนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการสหรัฐอเมริกาเน้นว่าภาวะผู้นำที่สมดุลงระหว่างการบริหารจัดการและวิสัยทัศน์ จะช่วยผลักดันความเป็นเลิศทางวิชาการและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เวเบอร์ (1996) ได้กล่าวว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่สร้างความผูกพันและวิสัยทัศน์ร่วมกันระหว่างครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ วินดา เชื้อคมตา (2566) ได้กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางโรงเรียน การตั้งความคาดหวังสูง และการกำหนดมาตรฐานทางวิชาการที่ชัดเจน ล้วนเป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสำเร็จของสถานศึกษาโดยรวม และด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮัลลิ่งเจอร์ และเมอร์ฟี (1985) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูพัฒนาวิชาชีพผ่านการฝึกอบรมและการสนับสนุนเชิงวิชาการ เพื่อให้สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดของ แม็คคีน (1998) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรจัดสรรเวลาและติดตามความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของจัสซาร์ และอัลกือชไนน์ (2007) ได้กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพครูต้องควบคู่กับการพัฒนาสภาพแวดล้อมและรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สมพงษ์ วิเศษจันทร์ (2566) ได้กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรควรมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ และนวัตกรรม ผ่าน การอบรม การศึกษาดูงาน และการศึกษาต่อ ซึ่งล้วนเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1. ด้านการพัฒนาบุคลากร

1.1 ครู ควรนำความรู้และนวัตกรรมจากการพัฒนามาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนและนำผลการนิเทศมาปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ผู้บริหาร ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลการพัฒนาบุคลากรรายบุคคล เพื่อติดตามผลอย่างเป็นระบบ พร้อมพัฒนารูปแบบการนิเทศเชิงรุกที่เน้นการ Coaching และการสร้างขวัญกำลังใจเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.3 สำนักงานเขต ควรนำรูปแบบการบริหารที่ประสบความสำเร็จไปขยายผลเป็นต้นแบบ ให้แก่สถานศึกษาอื่น พร้อมสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณตามความต้องการจำเป็นเพื่อให้การพัฒนาบุคลากรมีความต่อเนื่องในระยะยาว

2. การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

2.1 ครู ควรศึกษาข้อมูลแหล่งเรียนรู้ที่ผ่านการวิเคราะห์ความต้องการมาบูรณาการเข้ากับแผนจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุกที่ตอบสนองต่อบริบทจริง

2.2 ผู้บริหาร ควรวางแผนพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามผลการสำรวจความต้องการจำเป็น โดยเน้นการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้มีความทันสมัย ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งจัดให้มีระบบติดตาม

ประเมินผลการใช้งานอย่างต่อเนื่อง

2.3 สำนักงานเขต ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษาในสังกัด และสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เชิงพื้นที่ เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. ควรศึกษาการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. ควรศึกษาแนวทางการสร้างบรรยากาศที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
4. ควรศึกษาแนวทางการสร้างบรรยากาศที่ส่งผลต่อการวางแผนงานด้านวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา กลวงษ์. (2566). ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครพนม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ชลนิชา ศิลาพงษ์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิชณพงศ์ ศรีจันทร์. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู. วารสารมณีเชษฐาราม วัฒนธรรม. 7(6): 300-314
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- เบญจวรรณ มรกตพรรณ. (2566). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ปิยพร บุญใบ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปวีณา บุทธิจักร. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พัฒนวิทย์ ยี่สารพัฒน์, ภัทรวรรณ คำแปล และ ยุทธิดา ขาปัญญา. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. 17(3): 89-103
- พิมพ์สิริ ธัมมิภา. (2568). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. ประชุมวิชาการระดับชาติ การวิจัยประยุกต์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ (NBU: NCAR) ครั้งที่ 7 “นวัตกรรมและปัญญาประดิษฐ์เพื่อสังคมแห่งการเรียนรู้”. ด้านศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 1 : 265-271
- ยุทธิชัย เชื้อกรมย์ และสุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ. 4(1): 757-776
- วนิดา เชื้อคมตา. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2568). แผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการ และบุคลากรทางการศึกษา รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สมพงษ์ วิเศษจันทร์. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สรายุทธ ลอยวน และปรเมศร์ กลิ่นหอม. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ

- ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกาญจนบุรี. **วารสาร มจร กาญจนบุรี**. 4(2): 156 – 159
- อรอุมา ไกล่ฝน. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 20(89): 79-91
- Chell, J. (2001). **Introducing Principal to the Role of Instructional Leadership: A Summary of Master's Project**. New York: McGraw - Hill.
- Harris, B. M. (1973). **Supervision behavior in education**. (2nd Edition). New Jersey: Prentice Hall.
- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. **Elementary School Journal**. 86(2). 217-247.
- Hoy, W. & Miskel, C. (2001). **Educational Administration: Theory, Research and Practice**. (6th Edition). New York: McGraw-Hill.
- Jazzar, M. and Algozzine, B. (2007). **Keys to Successful 21st Century Educational Leadership**. Toronto: Pearson.
- José Roberto Flores Reche and Ivanise Nazaré Mendes. (2024). Planning and Management in Education: Viewpoints and Principles. **Multidisciplinary Scientific Journal O Saber**. 4(1): 1-10
- Krug, S. E. (1992). **Instructional Leadership: A Constructivist Perspective**. Educational Administration Quarterly. 28(3). 430-443.
- Lashway, Larry. (2002). **Developing Instructional Leaders**. Oregon: University of Oregon
- Massie, J. L., & Douglas, J. (1981). **Managing: A contemporary introduction** (3rd Edition). Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- McEwan, E. K. (1998). **Seven steps to effective instructional leadership**. California: Macmillan.
- Southworth, G. (2002). Instructional Leadership in Schools: Reflections and empirical evidence. **School Leadership & Management Journal**. 22(1): 73–91.
- William Lucio, H. and John D. Mcneil. (1979). **Supervision: A Synthesis of Thought and Action**. New York: McGraw-hill.
- Wildy, H., & Dimmock, C. (1993). Instructional Leadership in Primary and Secondary Schools in Western Australia. **Journal of Educational Administration**. 31(2): 43-62
- Weber, J. (1996). **Leading the instructional program**. Eugene, OR: Clearinghouse of Educational Management.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd Edition). New York: Harper and Row.
- YP López, MA Pazmiño, D Pacheco. (2020). **La planificación académica, herramienta valiosa para la calidad del proceso de enseñanza y aprendizaje en la Unidad Educativa Bilingüe Torremar (UEBT)**. 593 Digital Publisher